

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

נצבים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים וחמש לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' זלמן לייב ב"ר יעקב יצחק ע"ה עסטולין

נפטר ביום ט"ו אדר - שושן פורים קטן ה'תשס"ה

וזוגתו מרת רייזיל בת ר' חיים בנימין הלוי ע"ה עסטולין

נפטרה ביום כ"ו שבט ה'תשנ"ו

ובנם הילד ישראל נח ב"ר זלמן לייב ע"ה עסטולין

נפטר ביום י"ד טבת ה'תש"י

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

לשנת ברכה והצלחה בכל מכל כל

והעיקר התגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח ממ"ש

בשנה זו - שנת השמונה מאות שנה להילולא של הרמב"ם

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

נצבים

א. דברי רש"י ל"אתם נצבים", והקושי

על המילים "אתם נצבים (היום)"¹ אומר רש"י: "מלמד שכינסם משה לפני הקדוש ברוך הוא ביום מותו להכניסם בברית".

אין מובן: מה מחדש רש"י באומרו "מלמד שכינסם... להכניסם בברית", והרי כתוב בפסוק באופן מפורש "אתם נצבים היום... לעברך בברית ה' אלקיך"?

יש המפרשים², שחידושו של רש"י איננו בענין של "להכניסם בברית", הכתוב בפסוק, אלא בכך ש"כינסם משה"³: בפסוק נאמר רק "אתם נצבים", וייתכן שמה לא אספם, אלא הם עמדו על מקומם, כפי שחננו סביב הארון. על-כך אומר רש"י "מלמד שכינסם משה לפני הקדוש ברוך הוא... להכניסם בברית", והוכחה רש"י לכך ש"כינסם" היא מ"להכניסם בברית" – שהרי כניסה לברית נעשית באמצעות העברתו, ולשם כך יש צורך בהתכנסות.

אך קשה להבין כך את דברי רש"י, כי: (א) לפי זה צריך היה רש"י לצטט ב"דבור המתחיל" גם את המילים "לעברך בברית", המהוות את ההוכחה לדבריו. (ב) רש"י לא היה צריך לאמר "להכניסם", אלא "להעבירם בברית", כלשון הפסוק, המוכיח ש"כינסם". (ג) מלשון רש"י "מלמד שכינסם משה... להכניסם בברית" משתמע, שחידושו הוא במילים "להכניסם בברית", ולא שהן מהוות רק הוכחה לכך ש"כינסם".

(1) בכמה דפוסים נעתקו בפרש"י רק התיבות "אתם נצבים" – בדפוס ראשון (בסיום פרשת תבוא) א' "פרשת אתם נצבים (ובר"פ מתחיל) היום מלמד כו", בדפוס שני נעתק בתחלת פרש"י "אתם נצבים היום כולכם", וברוב הכת"ד פרש"י "אתם נצבים היום".

(2) ראה ש"ח. ונראה שמפרש כן ברא"ם. וראה גר"א כאן בתחלתו.

(3) ראה רא"ם ורע"ב, דפ' שלמע', ויקרא משה" (בס"פ תבוא) הוא כינוס וענין בפ"ע. אבל ראה לקמן בפנים.

(4) כפרש"י לקמן פסוק יא.

ב. הפירוש השני והשלישי של רש"י

לאחר שרש"י מפרש את הפסוקים, עד לאחר "למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי לך לאלקים", הוא מוסיף שני ביאורים נוספים לפסוקנו: "ומדרש אגדה: למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות... התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום... הרי אתם קיימין לפניו". אחר-כך הוא מסביר את המילה "היום" – "כיום הזה שהוא קיים... ", וממשיך "דבר אחר: אתם נצבים, לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס ממש ליהושע לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרזם...".

יש להבין:

(א) מהו הקושי בפירוש הראשון שבגללו נזקק רש"י לפירוש אחר, שהוא מ"מדרש אגדה", ובמיוחד שרש"י מדגיש שזה "ומדרש אגדה", ועל הפירוש הראשון הוא מדגיש "עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה", וגם הפירוש השני אינו מספיק, והוא נזקק לשלישי, "ד"א אתם...".

מצד שני, כאמור פעמים רבות, פירוש הראשון של רש"י הוא העיקר, והשני קרוב מן השלישי לפשוטו של מקרא, ואם כך-קשה: במה רחוק הפירוש השלישי מפשוטו של מקרא, יותר מן השני?

(ב) מכך שרש"י אינו מביא את הפירוש מ"מדרש אגדה" ואת הפירוש "דבר אחר..." מיד בפסוק הראשון של הפרשה, אלא על הפסוק "למען הקים..." מובן, שלשני הפירושים הללו יש קשר לכל הפסוקים עד "למען הקים...", ולא רק ל"אתם נצבים היום", כדברי רש"י "עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה ומדרש אגדה...". כלומר, "מדרש אגדה" מפרש את כל הפסוקים עד כאן באופן שונה, ולמרות זאת, אין רש"י מפרש את

(5) ראה תנחומא פרשתנו בתחלתו. תנחומא באבער כאן

ב. ראה תנחומא שם.

(6) ראה תנחומא שם.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבכבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

תבוא, אלא „כניסם משה...“ – להכניסם בברית¹⁰.

ההכרה לביאור זה:

(א) המילים „אתם נצבים“ אינן נמצאות במקומן, לכאורה. לפני כן כתוב „ויקרא משה אל כל ישראל“, כך שכל ישראל היו אז במעמד, ואם כן צריך היה משה להתחיל את דבריו במילים אלה¹¹. לו רצה משה מסיבה כל-שהיא (כדי להדגיש „לפני ה' אלקיך“, וכדומה) לומר בכל זאת כאן צריך היה לומר „ואתם נצבים“ – בראי' החיבור, לאחר „אתם ראיתם... ותבואו...“ – על כרחנו, איפוא שביטוי זה „מלמד“ משהו.

(ב) „אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם“, ולכאורה, הם היו „נצבים לפני משה“, כדי לשמוע את דבריו¹²?

(ג) „היום“ – הכוונה היא „ביום מותו“, כי בסוף פרשה תבוא¹³ נאמר „ולא נתן ה' לכם לב לדעת .. עד היום הזה“, ורש"י מסביר שם, שהיה זה כאשר נתן משה את ספר התורה לבני לוי, כמסופר בפרשת וילך, שהיה זה ביום מותו, ופרשת וילך התרחשה באותה תקופה כפרשת נצבים¹⁴. אם מטרת ההתכנסות היא כדי לומר להם „אתם ראיתם את כל אשר עשה... המסות הגדולות... ושמרתם...“ – כדי לחזקם בשמירת התורה והמצוות, מדוע חיכה משה עד יום מותו, ולא אמר זאת לפני-כן, והרי משה התחיל לומר את „משנה תורה“ „בעשתי עשר חודש באחד לחודש“¹⁵?

מכל האמור לעיל הכרחי לומר, שמטרת ההתכנסות „ויקרא משה אל כל ישראל“ היתה כדי להכניסם בברית שבפרשתנו הנוגעת בעיקר לאחר שעברו את הירדן, כפי שאומר

ההסבר לכל הפסוקים לפי „מדרש אגדה“ ולפי „דבר אחר“⁷. ואין מובן: מדוע מפרש רש"י לפי „מדרש אגדה“ רק את המילה „היום“, היום הזה שהוא קיים...“, ולא את כל הפסוקים⁸?

ג. מטרת הכינוס – „להכניסם בברית“

ההסבר לכך הוא: מכך שרש"י איננו אומר כלשון הפסוק „לעבדים בברית“ אלא „מלמד שכינסם משה... להכניסם בברית“, מובן, שאין הוא מפרש את דברי משה „אתם נצבים היום כולכם... לעברך בברית“, המפורשים בפסוק, אלא הוא מחדש ענין אחר, הגלמד מן המילים „אתם נצבים היום“.

באופן פשוט מופיעה פרשת „אתם נצבים היום כולכם“ כהמשך לסיום הפרשה הקודמת „ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם...“, שהרי לו היתה כאן התכנסות נפרדת היה צריך להיכתב שוב בתחילת פרשתנו „ויקרא משה אל כל ישראל“⁹, וכדומה.

ובפשטות יש לומר, שהמטרה של „ויקרא משה אל כל ישראל“ – כינוסם של כל ישראל בסוף פרשת „תבוא“ היתה כדי לומר להם את הנאמר מיד אחר-כך בפרשה – „ויאמר אליהם אתם ראיתם... המסות הגדולות... ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם...“, ורק כהמשך לכך בא הענין של „אתם נצבים היום...“.

ועל כך מחדש רש"י ואומר „מלמד“: מן המילים „אתם נצבים היום“ יש להסיק „שכינסם משה לפני הקדוש-ברוך-הוא... להכניסם בברית“ – מטרת הכינוס לא היתה כדי לומר להם את דבריו אשר בסוף פרשת

(10) וכ"מ מפ"י הראב"ע תבוא כט, א. אברבנאל שם.

(11) ראה צדה לדרך באר"א קצת. וראה נימוקי שמואל כאן.

(12) עפ"י י"ל דחיבת „לפני הקב"ה“ שבפרש"י הוא העתקת לשון הכתוב אלא שמשנה מל' הכתוב „ה' אלקיכם“ ללשון המורגל ב(תושבע"פ וב)פרש"י.

(13) כט, ג.

(14) כמ"ש בגו"א ונימוקי שמואל כאן. וראה גם אברבנאל תבוא שם.

(15) דברים א, ג.

(7) כי י"ל שזה מובן מעצמו דלפירוש זה הפסוקים שלאח"י „לעברך בברית גו"ה גם הם חלק מזה שהם קיימין לפניו ורש"י אי"צ לפרשו. וכצ"ל לפי' הג' שמובן דלעברך בברית וגו"ה הם חלק מזה שעשה אותם מצבה כו'.

(8) ובפרט שבתנחומא שם הפי' בתיבת „היום“ הוא פי' אחר לגמרי (ד"א) – פי' האחרון שם, ולא המשך לפי' „למה נסמכה כו'“.

(9) כמ"ש בגו"א כאן, נימוקי שמואל כאן.

רש"י בהמשך פרשתנו¹⁶. ולכן דחה זאת משה עד "יום מותו", קרוב ככל האפשר לזמן שבו עברו ישראל את הירדן.

ד. ההסבר לשיתוף הטף בכינוס

לפי המוסבר לעיל, ש"אתם נצבים היום..." הוא המשך לקריאתו הקודמת של משה "אל כל ישראל", ומטרת ההתכנסות הוא "לפני הקדוש-ברוך-הוא... להכניסם בברית", ודברי משה בסוף פרשת תבא הם כעין מאמר מוסגר, כהקדמה לכך, מובנים עוד שני פרטים בפשוטו-של-מקרא, שרש"י אינו מסבירם:

(א) התורה מזכירה כאן את "טפכם". לכאורה, אין מצוי בתורה שמשו יקרא גם ל"טף" בכנסו את ישראל, לכל מטרה שהיא. יתר-על-כן: מאוחר יותר, בפרשת וילך¹⁷, כתוב "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", ורש"י מסביר שם "למה באו לתת שכר למביאיהם". מובן, שלפי רש"י, אין זו הסיבה להבאתם בענין שבפרשתנו, כי רש"י היה אומר זאת כאן, בפעם הראשונה, ולא היה מסתמך על פירושו בפרשה מאוחרת יותר¹⁸.

אמנם, בפרשתנו צריך היה הטף להשתתף בהתכנסות כדי להיכלל בכריתת הברית הכללית, אך כיוון ש"אתם נצבים" הוא המשך הכינוס של סוף פרשת תבוא, יוצא, שהטף נכח גם בתחילת הכינוס, בדברי משה "אתם ראייתם... המסות הגדולות... ושמתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם", והרי אין הם קשורים לכלל זה, מפני שאינם חייבים במצוות¹⁹?

(16) כט, כח.

(17) לא, יב.

(18) יתירה מזו י"ל, שכאן אינו שייך הטעם שבפרש"י שם, כי: א) בפ' וילך נאמר "טף" אחרי "האנשים והנשים", ולכן פרש"י ע"ז "שכר למביאיהם", ואילו בפרשתנו נאמר "טפכם" לפני "נשיכם". ב) בהקהל צ"ל הבאה לביהמ"ק, משא"כ בפרשתנו שרק כינסם יחד. ג) בפ' וילך מפורש בנוגע ל"והטף" שצ"ל "הקהל", משא"כ בפרשתנו שלא נאמר טף מפורש בנוגע ל"כינוס משה" – להקהלה (שמודגש שאחרים הביאום – "שכר למביאיהם"), ורק "אתם נצבים היום".

(19) בנימוקי שמואל כתב דקרא דאתם נצבים אתי לאורי ד"אל כל ישראל" דלעיל הוא כולל אנשים ונשים וטף כו' אלא דלעיל דקאמר אתם ראייתם גו' דשייך לאנשים

אך לפי ההסבר הנ"ל על רש"י, ש"ויקרא משה" היה "לפני הקדוש-ברוך-הוא .. להכניס בברית", מובן, שהביאו את הטף מיד בתחילת הקריאה, כי מטרת ההתכנסות היתה להכניסם בברית, ו"אתם ראייתם..." זוהי הקדמה בלבד.

(ב) לפני שמטילים על משהו התחייבות מסוימת, או שבועה וכדומה, מוכרחים להקדים לכך הסברים. אי-אפשר להטיל על אדם התחייבות או שבועה וכדומה באופן מיידי, ללא הקדמה.

בענינו, "אתם נצבים" היה למען "לעבדך בברית ה' אלקיך ובאלתו..." – הטלת ברית ושבועה על כל יהודי, לסוגיו השונים של עם ישראל, וכיצד ייתכן שמשו לא הקדים הסבר כלשהוא לדבר גדול וחמור כל כך? שאלה זו קיימת גם אם, ויקרא משה אל כל ישראל" היה כדי לומר להם "אתם ראייתם...", וממילא התבצע הענין של "לעבדך בברית ה' אלקיך ובאלתו", ובדוא, אם נאמר²⁰. ש"אתם נצבים" שבפרשתנו היה כינוס בפני עצמו.

אך לפי פירוש רש"י, שהמטרה היתה "כינוס משה לפני הקדוש-ברוך-הוא... להכניסם בברית", מובן, ש"אתם ראייתם..." המסות הגדולות..." היווה הסבר והקדמה למטרה זו של "לעבדך בברית ה' אלקיך ובאלתו".

ה. הצורך בפירוש "ומדרש אגדה"

אך לפי פירוש זה אינו ברור השימוש בביטוי "נצבים", שאיננו מצוי כל-כך. אם הכוונה היא להזהיר ש"כינוס משה לפני הקדוש-ברוך-הוא..." "להכניסם בברית", מדוע כתוב הביטוי "נצבים", ולא הביטוי "עומדים" שמצוי יותר בתורה, וכפי שנאמר אף בענינו

להכי סתם הכתוב ואמר אל כל ישראל והכא בענין הכנסתם בברית דכולהו שייכי בי' אנשים ונשים וטף הוצרך לבארם ולפרטם כל פרט ופרט כו'. אבל צ"ע דאת"ל דהדבור דס"פ תבוא הוא ענין בפ"ע, הרי ה' אפשר לכנוס מתחלה את האנשים ולאמור השייך לאנשים ואח"כ כאשר בא להכניסם בברית יכנס גם הנשים והטף (וכמ"ש בנמוקי שמואל שם לפני"ו), משא"כ ע"פ המבואר בפנים.

(20) כפי' הרא"ם כאן.

דעם ענין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד

ממש.

ובפרט אז עס זיינען שוין פאַראַן כמה סימנים אויף דעם – אָנהויבנדיק פון דברי חז"ל כמה שנים ודורות לפני זה: „כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“, און „כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מסביר געווען אז תשובה האָט מען שוין אויך אויפגעטאַן, און מ'שטייט שוין „הכן כולכם“, און מ'שטייט אַזוי שוין אַ משך זמן.

(ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחר התרת נדרים, ער"ה תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו מכ"ז אד"ר תרח"ץ – אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט. וראה „היום יום“ ט"ו טבת.

הענין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

ובפרט לאחר שישנם כמה סימנים על זה, החל מלשון חז"ל מ כמה שנים ודורות לפני זה „כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הסביר שגם ענין התשובה ישנו כבר ונמצאים כבר במעמד ומצב ד"הכן כולכם²; וגם במעמד ומצב זה – נמצאים כבר משך זמן.

בהמשך הפרשה²¹ „עמנו עומד היום“?

יתר-על-כן: לכאורה, אין ביטוי זה מתאים לפסוק גם מצד התוכן. „נצבים“ הוא, בדברי רש"י²², „בקומה וקופה“, לעומת „עומדים“²³. והרי „כינסם לפני הקדוש-ברוך-הוא... להכניסם בברית“, ומוכן, שהם עמדו בהכנעה ובהתבטלות, וכיצד מתאים לכאן המילה „נצבים“, המורה על עוצמה וחשיבות²⁴?

לפיכך מביא רש"י פירוש אחר „ומדרש אגדה“, שהדברים הם כהמשך לקללות, ו„התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום הרבה הכעסותם למקום ולא עשה אתכם כלי' והרי אתם קיימין לפניו“ – תוך הדגשת המלה „נצבים“ המורה על עמידה איתנה.

לפי זה שונה לא רק משמעות המילה „נצבים“, אלא גם משמעות המילה „היום“:

מכיוון שאלה הם דברי פיוס על הקללות, יש לומר שהם נאמרו בסמוך לזמן התוכחה, ולפיכך אין סביר לומר שהיה זה ביום מותו²⁵,

(21) פסוק יד.

(22) קרח טו, כו. וראה פרש"י וישב לו, ז.

(23) ועפ"י יובן מה שהוצרך רש"י לפרש ל' נצבים בפ' ויגש (מה, א) „לכל הנצבים“ – „שהיו מצרים נצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בו“, שגם שם אי"ז עמידה סתם אלא נצבים לגבי אחיו – ד„שומעין שאחיו מתביישין“. ובס"פ שמות (ה, כ) „ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים פרש“, „אנשים מישראל את משה ואת אהרן וגו'“, ורבותינו דרשו כל נצבים ונצבים דתן ואבירם היו כו". דגם לפי' הא' מוסבר תיבת נצבים, כי מדובר באנשים חשובים משה ואהרן לגבי שאר האנשים. ובפ' וירא (יח, ב) „שלשה אנשים נצבים עליו“ לא הוצרך רש"י לפרש, כי מוכן מעצמו שהרי מדובר שם במלאכים ואי"ז עמידה סתם.

וכן י"ל בתיבת „נצב“, „נצבר“, „נצבת“ הנאמר בתורה כמ"פ ואין רש"י מפרשם: ח' שרה כד, יג. מג. ויצא כח, יג. וראה ז, טו. בשלח טו, יז. יח, ט. יתרו יח, יד. תשא לג, ח. כא, לד. ב. ועוד – כי בכלום מוכן שאין הכוונה לעמידה סתם, כ"א הדגשה מיוחדת בהעמידה, ועד"ז מוכן ל' „ויצב“ הנאמר בהקמת מצבה וכיו"ב – וירא כא, כח. כט. וישלח לג, כ. לה. יד. כ. וראה גם ע"ד ההסידות החילוק דנצבים ועומדים אה"ת נצבים בתחלתו. ואכ"מ.

(24) להעיר מבעל הטורים כאן.

(25) אבל צ"ע דמפרש"י ס"פ תבוא כט, ג: „ועל זאת אמר להם היום הוה נהיית לעם“ משמע שגם הדיבור משם ואילך (תבוא כו, ט) ה' באותו יום. וכן מפורש ברמב"ן (תבוא כט, א) דוקרא משה אל כל ישראל מחובר ללפניו ולא הלכו מלפניו*. וראה באר יצחק בפרש"י שם, ואולי

(* אבל לדעתו י"ל שהפשוט עד פ' וילך לא ה' ביום מותו – ראה פירושו בר"פ וילך דהי' כנט בפ"נ.

כי: א) כוונת התוכחה היתה לזרזם לקיום תורה והמצוות, והוא בודאי לא חיכה בענין זה עד יום מותו. ב) אין מסתבר לומר שביום מותו יאמר משה דברי קללה²⁶, להיפך, ביום מותו, בסמוך למיתתו ברך אותם²⁷.

לכן מסביר רש"י גם את המילה „היום“ באופן שונה, כהמשך לפירוש זה של „אתם נצבים“. אם ב„אתם נצבים“ הכונה היא „הרי אתם קיימין לפניו... והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו“, הרי הפירוש של „היום“ הוא „כיום הזה שהוא קיים...“. וכיוון שדברי הפיוס צריכים להיאמר בסמוך לתוכחה, מוסיף רש"י, שהפסוקים הסמוכים ביותר לכך „פרשה שלמעלה מזו פיוסין הם אתם ראיתם...“.

1. הקשיים על הפירוש השני, דההסבר לפירוש השלישי

אך גם בפירוש זה ישנם קשיים: א) לפי זה צריך היה להיכתב קודם „אתם נצבים“, ואחר-כך „אתם ראיתם...“, שזו משמעות עיקר הפיוס „לא עשה אתכם כלי' והרי אתם קיימין לפניו... והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם...“.

ב) אם הפרשה היא דברי פיוס של משה, מדוע באו „טפכם“, שאינם מבינים את התוכחה, ולפיכך אין הם זקוקים לדברי פיוס?

לכך מביא רש"י פירוש שלישי „לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס מפרנס לאפרנס ממש להיושע לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרזם...“, אשר לפיו מוכן השימוש בביטוי „נצבים“, ולא „עומדים“, כיוון שהוא מורה גם על זירוז.

י"ל דרש"י מפרש ב' פירושים: לפי פירושו (תבוא כו, ט) עה"פ „היום הוה נהיית לעם“ – „בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית“, אין לפרש „היום הוה“ כפירושו בסוף הפרשה (כט, ג) „היום הוה הכנתי שאתם דבקים בו“, ולפי"ז לא ה' ביום מותו. משא"כ לפירוש בס"פ תבוא. ועצ"ע.

(26) ומה שפרש"י דברים א, ג: „מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתתו... למד מיעקב כו" – הרי (נוסף ע"ז שזה ה' ב"רמו מפני כבודן של ישראל) (פרש"י ר"פ דברים), ה' זה סמוך – בערך הדברים שאמר במשך כארבעים שנה. – אבל גם לאחר זה ה' ריבוי דברים, ברכות וכו' – מר"ח שבת ועד יום מותו בשבעה באדר.

(27) ר"פ ברכה ובפרש"י שם.

לפי פירוש זה: (א) משמעות המילה „היום” היא „ביום מותו”, כבפירוש הראשון, כי ענין זה כרוך במעבר מפרנס לפרנס, (ב) מובן מדוע אמר משה תחילה „אתם ראייתם...” ורק אחר כך „אתם נצבים היום”, כי זה צריך היה להיאמר מכל הסמוך למיתתו, כאשר יוצאין מפרנס לפרנס. (ג) מובנת הבאת הטף, אשר גם הם עוברים מפרנס לפרנס.

ז. ההסבר לסדר בין הפירושים

גם בפירוש זה ישנו קושי: כיון שהדברים קשורים ליציאה מפרנס לפרנס, צריך היה משה לאומרם מאוחר יותר, לאחר פרשת וילך, ממש בסמוך למיתתו, ומדוע אמרם כאן?

לפי הפירוש הראשון ש„כִּינָסם...” ביום מותו להכניסם בברית, קשור הענין לאחר מעבר הירדן, ולכן אין הכרח באמירת הדברים בסמוך למיתתו ממש, כיוון שבין כך ובין כך אין הם יכולים להיאמר בסמוך לענינם. אבל לפי הפירוש השלישי, שהדברים קשורים ליציאה מפרנס לפרנס, צריכים הדברים להיאמר ממש בסמוך ליציאה.

ולכן, למרות שהפירוש השני הוא „מדרש אגדה”, הרי הוא קרוב יותר לפשוטו של מקרא מאשר הפירוש השלישי, שלפיו „אתם נצבים” הוא ענין בפני עצמו, שאיננו קשור ל„ויקרא משה אל כל ישראל” אשר בסוף פרשת תבואה²⁸: לעומת זאת, לפי הפירוש השני, הרי „אתם נצבים” אינו רק המשך לדברי משה „אתם ראייתם...”, אלא זוהי מטרת הכינוס „לפייסן”, ועיקר הפיוס הוא „אתם נצבים”, כדלעיל, ובכך קרוב יותר ודומה יותר פירוש זה לפירוש הראשון שהמטרה של „כִּינָסם משה” מוסברת בפירושנו „להכניסם בברית”.

ח. מיינה של תורה בפירש"י זה

מיינה של תורה, אשר בפירוש רש"י זה: פרשת נצבים נקראת תמיד לפני ראש השנה²⁹, והדבר נרמז במילה „היום” הרומזת

(28) ראה רע"ב בפרש"י שם.

(29) תוד"ה קללות שבת"כ מגילה לא, ב. ושו"ע א"ח סתכ"ח ס"ד. לקו"ת ר"פ נצבים.

לראש השנה³⁰.

על כך מפרש רש"י „מלמד שכינסם משה לפני הקדוש-ברוך-הוא ביום מותו להכניסם בברית”: אמנם, בסוף פרשת תבואה כבר כתובים דברי משה לישראל „אתם ראייתם...” המסות הגדולות... ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם” – קיום התורה והמצוות. אך למרות זאת, מטרת ההתכנסות „ביום מותו” – יום הדין – היא „להכניסם בברית”, שזהו ענין הנעלה מהבנה ומהשגה שכלית³¹. בראש השנה מתהווה הקשר „העצמותי” של ישראל עם הקדוש-ברוך-הוא – כינסם לפני הקדוש-ברוך-הוא, התאחדות והתכללות עם הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, אף מעל לתורה ומצוות³².

למרות זאת, כהקדמה לכך, נאמרו הדברים שיביאו ל„ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם”, כי התקשרות זו, שבה ישראל והקדוש-ברוך-הוא כולא חד, באה באופן גלוי באמצעות התורה, כי התורה היא האמצעי המחבר בין ישראל לה³³.

כנאמר בזהר³⁴: „תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודשא-ברוך-הוא”. לכאורה, בין שלושה דברים המתקשרים זה לזה קיימים שני קשרים בלבד, אבל לאחר שישראל קשורים עם הקדוש-ברוך-הוא באמצעות התורה, הם מתקשרים לה' גם מצד עצמם, התקשרות הנעלית מן הקשר שבאמצעות התורה³⁵. ונוצרים כאן שלושה קשרים (ישראל, התורה, הקדוש-ברוך-הוא, ישראל – כע"גול).

לפיכך הכרחית ההקדמה של „ושמרתם...”, אך מטרת הכינוס ביום ראש-השנה היא

(30) ראה פנעט רוא ס"פ נצבים לקו"ת שם. תורת הבעש"ט הובא בהיום יום כה אלול.

(31) ראה לקו"ת כאן פ"ב. תו"א ס"פ לך. ובכ"מ.

(32) ולכן אומרים או „יבחר לנו את נחלתנו”, שההתקשרות מצד הבחירה היא למעלה מכל מעלה ועבודה – ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 127 ואילך. ויש"ג. לקו"ש ח"ט ע' 164. 232. ועוד.

ולהעיר מאזה"ת פרשתנו ר"ע א"ר: והברית שקודם כניסת ישראל לארץ הוא על תושבע"פ ולפ"ו הברית י"ל על קבלת עול מלכות שמים שקודם לעול תומ"צ.

(33) ראה ספה"מ ה"ש"ת ע' 66 ואילך. ובכ"מ.

(34) ראה הערה בסה"מ שם ע' 61.

(35) להעיר מהמשך תער"ב פקע"ח. ח"ג ע' א"תו ואילך.

ההתקשרות ה„עצמותית” בין ישראל לקדוש-ברוך-הוא.

אך אין די בכך: הברית, ההתקשרות ה„עצמותית”, צריכה להגלות ברוחניות ובגשמיות, כך שיהא שפע של טוב גשמי מאת ה' בטוב הנראה והנגלה.

בדיוק כשם שהקדוש-ברוך-הוא דורש מישראל שקיום התורה (לקח טוב) והמצווה יתבצע בפועל, המעשה הוא העיקר, כך מבקשים ומקבלים ישראל מה' את השפע הטוב, היורד גם באופן גשמי, בטוב הנראה והנגלה – במעשה בפועל.

על כך נאמר הפירוש השני, ש„התחיל

משה לפייסם” – משה, האמצעי המקשר בין הקדוש-ברוך-הוא לישראל, מביא לכך³⁶ ש„קיימין לפניו” ובאופן של „נצבים” – „בקומה זקופה” בגשמיות³⁷.

יותר מכך: „הקללות והיסורין מקיימין אתכן ומציבין אתכם לפניו” – הדברים הבלתי-ברוכים של העבר הופכים לברכות בגלוי, בטוב הנראה והנגלה.

(משיחות ש"פ נצבים תשכ"ה)

(36) וכמש"נ (ואתחנן ה, ה) אנכי עומד בין ה' וביניכם. וראה תורת שלום ע' 158.

(37) וראה מנחות סה, א.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד